

- одержати Y_0 , при якому Z буде найменшим.

Очевидно, не всі ТП і ТО підлягають процедурі мінімізації, тобто можуть бути виключені з технологічного комплексу (обробка ґрунтів, сівба, збирання врожаю).

Тому вся множина ТО умовно розділяється на дві групи:

A_m - група агроміроприємств, які підлягають мінімізації;

A_{nm} - група агроміроприємств, які не підлягають мінімізації;

відобразивши це в алгоритмі масивом цілих чисел, приймаючих значення 0 (ТО не мінімізується) або 1 (ТО мінімізується).

Постановка задачі мінімізації ТП може мати різні варіанти, в залежності від інтерпретації змістової частини задачі.

УДК 658.11:664.8/9

НОВІ ФОРМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ В ПЛОДООВОЧЕКОНСЕРВНІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Н.С.ТАНКЛЕВСЬКА – викладач, Херсонський ДСГП

В умовах ринкової економіки в Україні та її окремих регіонах відбувається складний процес формування раціональної структури і форм підприємств, які за своїм характером повинні відповідати різним формам власності. Слід зазначити, що сьогодні в країні існують і розвиваються різні форми власності; державна, приватна, колективна, громадських організацій, спільних підприємств; які, як показує практика, можуть органічно поєднуватися та доповнювати одна одного. Наявність багатой кількості форм власності дає змогу повніше реалізувати ефект конкуренції.

Плодоовочеконсервна промисловість Херсонської області характеризується динамічним розвитком різних форм господарювання, про що свідчать дані динаміки кількості підприємств різних форм власності (табл. 1).

Так, кількість підприємств державної форми власності в 1996 році становило п'ятнадцять, що на два підприємства (15,4%) більше ніж у 1992 році, при цьому вага державної власності у плодоовочеконсервній галузі області зменшилась на 3,2% і склала 17,4%. Кількість підприємств загальнодержавної власності зменшилась на дев'ять

підприємств або 69,2% і в 1996 році становила чотири, але кількість підприємств комунальної власності збільшилась на 11 підприємств і в 1996 році дорівнювала 11. Слід також звернути увагу на те, що питома вага підприємств державної власності у вартості основних промислово-виробничих фондах галузі в 1996 році становила 22,4% або 29704 тис.грн., що на 40,5% менше, ніж у 1992 році. Це пояснюється тим, що з 1993 року значна кількість основних промислово-виробничих фондів була передана в оренду і колективну власність, і таким чином це призвело до падіння обсягів виробництва плодоовочеконсервної продукції державними підприємствами на 60,0% (в 1996 році складало 4397 тис.грн.), у тому числі за рахунок підприємств загальнодержавної класності на 64,8%, комунальної власності - збільшилось на 4,8%.

Таблиця 1 - Динаміка кількості підприємств різних форм власності плодоовочеконсервної галузі Херсонської області

Форми власності	Кількість підприємств					Гр, %	Відх +/-
	1992	1993	1994	1995	1996		
Всього	63	62	72	80	86	136,5	23
у т.ч.							
1. Колективна	49	49	60	45	70	142,9	21
- колективу трудивників	1	-	1	-	-	-	-1
- кооперативна	48	49	58	-	-	-	-48
- господ, товариства	-	-	1	-	-	-	-
- споживч. товариства	-	-	-	4	4	-	4
- акціонер, товариства	-	-	-	3	9	-	9
- колективні підприємства	-	-	-	38	57	-	57
2. Державна	13	11	12	35	15	115,4	2
- загальнодержавна	13	11	10	8	4	30,8	-9
- комунальна	-	-	2	27	11	-	11
3. Змішана (оренда)	1	2	-	-	-	-	-1
4. Спільне підприємство	-	-	-	-	1	-	1

Значним кроком у напрямку реформування колгоспів, радгоспів та інших форм господарювання мала стати оренда. В рамках орендного підряду відбувається зміна майнових відносин за рахунок плати за засоби виробництва. Певні зрушення відбуваються у розподільних відносинах (заробітна плата приймає форму доходу). В системі управління розширюється самостійність орендних колективів та окремих орендарів, що стимулює скорочення управлінського персоналу в

господарствах та підприємствах, зміну командного стилю роботи на дорадчий або партнерський.

Тривалий час у плодоовочеконсервній промисловості області застосовувалась як одна з ефективних форм господарювання оренда, але з 1994 року вона практично не існує. В умовах переходу до ринкової економіки проблема становлення орендних відносин набула найбільш драматичного характеру. За нетривалий період приватизації вже кілька разів змінювались методики оцінки орендованого майна та розрахунку орендної плати. При цьому кожні наступні методики не тільки ускладнювали діючий порядок розрахунку цих показників, але й дедалі менше зацікавлювали виробничі колективи в переході на оренду. Відповідно до нормативних документів в оренду передаються тільки основні засоби, нематеріальні активи, не встановлене устаткування та незакінчене будівництво. Матеріальні засоби повинні викуплятися орендарем протягом тридцяти календарних днів з моменту укладення договору, а кошти та цінні папери передаються орендарю в кредит на термін дії договору оренди. За користування кредитом орендар повинен сплатити проценти на рівні ставок рефінансування Національного банку України. Такий порядок розрахунків за матеріальні засоби ще більше ускладнює умови переходу на оренду, оскільки підприємства, які мають значні матеріальні засоби, не зможуть у визначений термін розраховуватися з орендодавцем. Це свідчить про те, що оренда цілісних майнових комплексів сьогодні знецінена і це негативно позначається на використанні цієї форми господарювання у плодоовочеконсервній галузі Херсонської області.

Значну групу підприємств плодоовочеконсервної промисловості області являють собою підприємства, засновані на колективній власності. Так в 1996 році їх кількість становила сімдесят підприємств або 81,4% загальної кількості підприємств галузі, що порівняно з 1992 роком збільшилось на 21 підприємство (42,9%). Частка основних промислово-виробничих фондів підприємств колективної власності у 1996 році склала 77,6% (102643 тис.грн.), що на 42,7% більше ніж у 1992 році. На сьогодні в плодоовочеконсервній галузі Херсонської області застосовуються різноманітні форми колективних підприємств: кооперативні, колективні сільськогосподарські підприємства, господарські товариства, споживчі товариства, акціонерні та інші.

Кооперативи тривалий час займали провідне місце у регіональній плодоовочеконсервній промисловості. Так в 1994 році кількість таких підприємств дорівнювала п'ятдесят вісім або 80,6% загальної кількості підприємств галузі; частка кооперативів в основних промислово-виробничих фондах галузі - 37,6% або 30704 млн. крб. Але після 1994 року кооперативна форма господарювання майже не існує, замість неї створилися акціонерні товариства (які перейняли багато корисних переваг у кооперативів), колективні підприємства, споживчі товариства.

Важливим шляхом реформування різних форм господарювання є акціонування. Акціонерні товариства бувають двох типів: закриті, коли акції розподіляються тільки між засновниками й не можуть розповсюджені та продаватися на біржі; і відкриті, акції якого можуть розповсюджуватися шляхом відкритої підписки та купівлі-продажу на біржах. Таким чином, акціонер (робітник підприємства) зацікавлен у кінцевому результаті своєї праці і це сприяє підвищенню продуктивності праці в цілому по підприємству. Крім цього, на ефективність його функціонування має великий вплив те, що підприємство самостійно визначає напрями своєї діяльності, її структуру та обсяги, повільно розпоряджається виробленою продукцією та доходами.

Акціонерні товариства плодоовочеконсервної промисловості Херсонської області почали функціонувати з 1995 року: одне підприємство - закрите акціонерне товариство "Херсонський консервний комбінат", два - відкритих акціонерних товариства. У 1996 році значна кількість харчосмакових фабрик області та ЗАТ "Херсонський консервний комбінат" реорганізуються у відкриті акціонерні товариства. Таким чином, кількість відкритих акціонерних товариств у 1996 році склала дев'ять підприємств. При цьому вартість основних промислово-виробничих фондів становила 66804 тис.грн., це майже 1/2 частина (50,5%) їх загальної вартості. Обсяг продукції, виробленої акціонерними товариствами в 1996 році склав 21911 тис.грн. або 66,5%. Приведені дані свідчать про те, що акціонерні товариства - одна із прогресивних форм господарювання в умовах становлення ринкових відносин, буде дедалі поширюватися і мати визнання серед інших форм господарювання. Акціонування дасть можливість поповнити фінансові ресурси підприємства за рахунок продажу акцій або

залучити у виробництво додаткові товарно-матеріальні цінності та основні засоби.

З переходом до ринкової економіки у роботі великих підприємств з'явився ряд труднощів, які знижують ефективність їх діяльності - вони слабо реагують на зміни в споживацькому попиті, менш чутливі до новацій, їм важче переорієнтувати виробництво. В цих умовах малі підприємства стають тією необхідною ланкою, яка, з одного боку, робить систему забезпечення населення плодоовочевими консервами більш ефективною (менші витрати сировини, більш ефективно доводять до споживача вироблену продукцію тощо), а з другого - підвищує загальну ефективність плодоовочеконсервного виробництва на основі поглиблення спеціалізації та кооперування з великими і середніми підприємствами галузі.

В 1996 році малі підприємства плодоовочеконсервної промисловості Херсонської області виробили 3650 туб плодоовочевих консервів, що в 2,4 рази більше ніж у 1992 році. Це говорить про те, що малі підприємства з часом займуть належне місце і становище в загальній системі переробних підприємств області, тому що вони більш швидко реагують на зміни в споживчому попиті, мобільні та не потребують великих капіталовкладень на їх створення.

До ефективних форм господарювання в умовах становлення ринкових відносин належить розширення співробітництва в галузі інвестицій, головним чином у залученні до національної економіки, зокрема регіональної, іноземних капіталовкладень та створенні спільних підприємств. Відсутність міцної правової основи, непомірні по світовим міркам податки та інші фактори довгий час стримували надходження іноземних інвестицій до України, викликали невпевненість щодо надійності вкладеного капіталу. Однак останнім часом іноземне інвестування дещо активізувалося. Так, в 1996 році в м.Каховка Херсонської області створено українсько-шведське спільне підприємство "Саус-Фуд. ІНК" обсяг продукції якого склав 1425 туб плодоовочевих консервів. Це підприємство широко впроваджує сучасні світові технології виробництва консервованої продукції; використовує новітні види тари, упаковки, дизайну; має розгалужену дилерську збутову мережу; застосовує ринкові методи підвищення ефективності виробництва та управління тощо. Прогресивність цієї форми господарювання не викликає сумніву тому що створення підприємств з іно-

земною участю дає змогу залучити в економіку країни та окремих її регіонів сучасне устаткування і технології, матеріальні та фінансові ресурси, а також управлінський і маркетинговий досвід зарубіжжя.

Розвиток власності в області відбувається також в напрямку її роздержавлення і приватизації. В плодоовочеконсервній промисловості Херсонської області роздержавлення й приватизація державного майна йде великими темпами. Так, в 1996 році з 12 харчосмакових фабрик області було приватизовано сім (Генічеська, Цюрупинська, Голопристанська, Високопільська, Н.Сірогозька та інші); консервний завод м.Скадовська став відкритим акціонерним товариством тощо. При цьому роздержавлення проводять, спираючись на такі положення: необхідність приведення відповідних форм господарювання у відповідність з характером розвитку і структурою продуктивних сил (наявність малих, середніх і великих підприємств); виділення загальнонародних потреб та інтересів, реалізація яких не може бути раціонально здійснена на іншому рівні, крім державного (захист країни, охорона довкілля та інші); господарюючі суб'єкти мають усі права товаровиробників (розвивати ініціативу, підприємництво, самостійність). Отже, роздержавлення і приватизація створюють реальні умови для функціонування різних форм господарювання та підвищення їх ефективності.

Таким чином, на сучасному етапі здійснення ринкових реформ доцільним є розвиток акціонування, малих підприємств та орендних відносин у плодоовочеконсервній промисловості Херсонської області, разом з цим проведення роздержавлення і приватизації прискорює розвиток та формування оптимальної структури різних форм власності та підвищує ефективність функціонування та розміщення підприємств галузі Херсонської області.